

Příslušníci klatovského gestapa na fotografii:

1. Obermayer Harry	10. Liebl Wenzel
2. Pfaff Hans	11. Vodička Hermann
3. Ruprecht Kilián	12. Peeholzer
4. Winkelhofer Heinrich	13. Schamgerger Franz
5. Schmidt Kurt	14. Polzer Anton
6. Feiedl	15. Wimmer Heinrich
7. Straube Rudolf	16. Schindler Franz
8. Wotawa Franz	17. Hetmanek Josef
9. Lindner Richard	

PARTYZÁNI V POŠUMAVÍ

Úsek Janovice nad Úhlavou

Rok 1943 byl náznakem toho, že celá Pošumavská oblast je v odbojném pohybu. Do té doby se zdálo, jako by každá sebe menší snaha hned v počátcích, kdy byla zachycena nacisty první vlna odboje a její účastníci popraveni, byla umlčena, jmenovitě náhlým stanným právem, vyhlášeným příchodem Reinharda Heydricha dne 27. září 1941, kdy bylo z jeho příkazu popraveno 662 Čechů a pak po atentátu na něho, skončivším 4. června 1942 jeho smrtí, kdy bylo vyhlášeno stanné právo po druhé. Hromadné zatýkání a popravy bez výběru a odsuzování bez rozsudků pouhými dálkopisy, mělo své následky. Český lid se více přikrčil, hlavu k zemi sklonil, ale ne, aby podlehl, ale aby se ještě více zatvrdil. A jeho odpor k nacismu naplňoval každou duši českého člověka a byl sdílen jen v okruhu nejbližších a nejspolehlivějších. Kdo však byli tito nejbližší a spolehliví? Bylo jich více než nespolehlivých. A tento odboj udržoval od případu k případu přerušené spoje a vstupoval do odbojných skupin, již značkových a avisovaných ze zahraničí. To už šlo o odboj, který vstupoval do zjevnějšího a dobře i nedobře skrývaného stadia. Dubnové zatýkání v roce 1943 v oblasti klatovského oberlandratu bylo toho nezvratným dokladem.

Nejbližší pomezí v povodí Úhlavy v Janovicích, ne více než jeden a půl kilometru od okupovaného území, stalo se úsekem, nacisty nejdříve odhaleným. Má se za to, že šlo o udání dosud nezjištěného pachatele.

A Janovicko připravovalo se k odbojné činnosti v rozsahu mimořádně velikém. Už v roce 1938, po 30. září, kdy naše vojsko vyklidilo zabranou část Čech, hromaděno zde bylo střelivo a ruční granáty a po 15. březnu 1939, kdy Němci okupovali zemi českou, byly zásoby doplněny loveckými puškami, 2 mauserovkami a pistolemi. Zbraně byly dobře uloženy, aby jich mohlo býti později užito. Kdy však? To byla otázka, neboť že by se tak mohlo státi brzy, bylo vyloučeno, i když už v zahraničí počala býti budována nová česká armáda. Kromě toho nebylo zde ještě přímého styku se skupinami, do odboje už zapojenými, a tak ti, kdož chtěli přímo bojovati, odešli

za hranice. Byl to italský legionář Václav Pangerl, který už v červnu 1939 se dostal přes Moravskou Ostravu do Polska a krátce za ním vydal se na cestu poručík letectva Václav Kilián. V září 1939 vypuknuvší válka mezi Německem a Polskem znemožnila odjezd dalších, kteří se na cestu připravovali. A od té doby nastalo v janovickém úseku jakési vacuum odbojné činnosti a účastníci, tvořivší samostatnou skupinu, do níž byla zapojena i celá četnická stanice, nemajíce přímého styku se zahraničím, žili jen z poslechu cizího rozhlasu a vzrušování náhodných zatčení gestapem pro urážky Hitlera, jak tomu bylo v roce 1940, kdy gestapáci po pádu Francie, jisti svým vítězstvím, odpouštěli takové delikty.

Dne 30. července 1941 přistěhoval se však do Janovic nad Úhlavou úředník klatovského úřadu práce JUDr. Alfred Zeman, rodem Moravan, který se stal krátce po svém příchodu hlavou odbojné skupiny a rozsáhlého podzemního hnutí na celém Klatovsku. Jeho styky se zahraničím poskytl mu možnost řádné odbojné organizace a jeho orientace, organizační schopnost, přesnost v určování, učinily ho vedoucím odbojného hnutí této oblasti. Seskupil kolem sebe staré odbojné pracovníky, Františka Netala z Janovic čp. 22, pracovavšího již od roku 1938 a 1939 hromaděním zbraní a střeliva pro činnost domácí, Jana Bastla, býv. finančního naddozorce, tehdy ve službách vyživovacího oddělení města Klatov, bydlícího v Janovicích, jako znamenitou spojku, a městského tajemníka Karla Altmanna, pracujícího s Frant. Netalem, jako starostou obce. Od příchodu dr. Zemana byla činnost, jak poznamenáno, náležitě organisována a zapojena na zahraniční odboj.

I nejtěžší dobu heydrichovskou přežila skupina dobře, ale rok 1943 tvrdě zasáhl do její činnosti. Snad zde šlo také o souvislost s případem zastřeleného parašutisty v Borovech u Lužan, u něhož byl nalezen seznam asi 77 členů odbojné skupiny, snad byly příčiny i jiné, jak se za to má, snad i dokonce udání. A tak koncem dubna, kdy nastaly na Klatovsku dny plné hrůzy a gestapáckého zatýkání, jako by červená nit táhla se stále k janovickému úseku. (Pokračování.)

29. dubna 1943 byl zatčen dr. Zeman a s ním z Klatov primář dr. K. Dobruský, generál J. Dostál, stavitel Zd. Mašek, když před nimi byl zatčen kustod hudební školy J. Stulík a po jmenovaných desítky dalších.

V Janovicích byli zatčeni: 4. května Antonín Vlček a František Pešek, 11. června Karel Mikuláš, Jan Bosák a učitel Josef Kocík a po kratším odmlčení 11. října učitelé Václav Kybic a 16. října Ant. Frouz. Dne 18. října byl zatčen čet. strážmistr Frant. Kubát a dne 13. listopadu celá četnická stanice a všichni četníci, kteří ve stanici od roku 1938 působili. Bylo jich celkem šestnáct. Z těchto byli dva popraveni, a to 18. prosince 1943 byl zastřelen v Terezíně Karel Kotal, který byl do r. 1938 velitelem stanice v Nýrsku, a 24. října 1944 byl v Mnichově popraven čet. praporčík Václav Maršálek.

A do Janovic byla dosazena nová četnická stanice a janovičtí žili znovu příkrčení, majíce za to, že jsou pod nejpřísnějším dozorem nového četnictva, kterému byl predestřen zločin zrady, jaké se dopustili býv. členové četnické stanice. Jenomže četníci, dosazení do Janovic, museli by býti méně Čechy, než byli, a tak, než se okoukali s domácími a domácí s nimi, trvalo určité napětí, z něhož se vyvinulo vzá-

PARTYZÁNI

Úsek Janovic

jemné porozumění, a byl to velitel stanice vrch. strážmistr Ladislav Kotrč, který záhy porozuměl odbojné činnosti janovických, která vstupovala nyní do třetí fáze odboje, fáze poslední, z níž už nebylo sleveno ničeho do 5. května 1945 a po něm.

Již 3. března 1945 navázal velitel skupiny Fr. Netal styk s 12 ruskými partyzány, vedenými poručíkem Konstantinem, a bylo to v bytě Jofy Koblerové, vdovy po mistru zámečnickém v Janovicích, která jim poskytla možnost, aby se mohli domluvit o společné práci.

Parašutisté přišli od Domažlic. A od té chvíle byly podnikány společné výpady do zabraného území. Partyzáni byli převlečeni do německých uniforem a přepady byly získávány nové zbraně, střelivo, a ničen vojenský materiál. Zabrané území bylo vořeno z důvodů taktických, neboť tam spíše unikla možnost stíhání, než by byla unikla v území tak zv. protektorátu. A v polovině dubna — a to už byla skupina vybavena německými automaty — přerušovány byly telefonní a telegrafní spoje, po-

V POŠUMAVÍ

nad Úhlavou

(Pokračování.)

škozovány železniční trati a ničen vojenský materiál a za bílého dne zapalovány vojenské autobusy. Byly odstraňovány nálože, jimiž měly být silniční a železniční mosty vyhozeny a byl umožňován zajatcům útěk ze zajateckých transportů anglických a ruských, právě tak, jako bylo napomáháno k útěku politickým vězňům. A nebylo v té době zvláštností, že zatím, co ruští partyzáni odpočívali na půdě janovického velitele, němečtí důstojníci hledali v jeho bytě přechodné ubytování. A tato činnost trvala až do 5. května a počet zachráněných do té doby činil 67 mužů, z nichž někteří byli těžce nemocni a ještě po osvobození tam zůstali, aby se zotavili. Z posledního transportu smrti dne 18. dubna 1945 zemřeli tam tři muži, kteří jsou pohřbeni na janovickém hřbitově. A tu dlužno ještě poznamenati, že do odbojné činnosti byl zapojen i janovický hrobník Fr. Altmann, který z příkazu skupiny musel míti ustavičně vykopaný velký rezervní hrob, aby bylo možno okamžitě za noci pohřbiti oběti a zahladiti po nich stopy.

Po osvobození vyzbrojena byla celá janovická oblast odboj. skupinou získanými zbraněmi a střelivem v počtu 2.000 pušek a kulometů, velkým množstvím ruč. granátů a různou výzbrojí. A právě této práce zúčastnil se vrch. čet. strážmistr Lad. Kotrč a Terezie Polcarová, která se starala a ukrývala naše zahraniční přátele. Janovická partyzánská skupina měla tyto členy: Františka Netala z čp. 22, rolníka, který byl velitelem, Jos. Pecha, montéra ZČE, z č. 217, Jos. Hutkaye, elektromontéra, z čp. 39, Frant. Nekoovářika, dělníka, z čp. 170, Františka Lálu, nadporučíka, z čp. 3, MUC Frant. Jakla, medika, který byl hlavní spojkou, Josefa Hracha, zámečnicka z Lukavice u Strážova, Václava Pangerla, mlynářského, z čp. 129, a Milana Staňka, studujícího, z čp. 243. Tato skupina, čítající i s velitelem 9 mužů, byla doplněna po 5. květnu na 30 mužů, kteří provedli čistku v okolních lesích od esesáků, pozatýkala je a dala dopravit do klátovské věznice.

A hlavní vůdce janovické odbojné skupiny, ten, který organisoval tuto skupinu, naznačil jí směr a cíl, JUDr. Alfred Zeman, skončil daleko od svého úseku. Byl 20. dubna 1945 zastřelen v kasárnách SS v Lipsku. To je stručná kapitola odbojné skupiny úseku v Janovicích nad Úhlavou. fp.

Příslušníci gestapa přišli do Klatov současně s oddíly nacistické branné moci. V prvních měsících měli svou služebnu na radnici. V červnu zabrali vilu továrníka Singra, upravili si ji a v září 1939 se do ní nastěhovali. Oblast působnosti klatovského gestapa se kryla s územím klatovského oberlandrátu a zaujímal celou jihozápadní Čechy.

Velitelem klatovského gestapa se stal kriminální rada Heinrich Winkelhofer, bývalý bavorský policejní úředník. Již v roce 1934 byl vyznamenán „Řádem krve“ a o rok později se stal vedoucím služebny gestapa. Jeho neblahá činnost byla tak známá, že roku 1941 byl spojeneckou komisí prohlášen za válečného zločince. Jeho profil a současně činnost klatovského gestapa nejlépe vystihuje protokol z přelíčení s ním u lidového soudu v Klatovech v r. 1946, z něhož uvádíme:

„Obžalovaný Winkelhofer zřizoval v březnu 1939 oddělení gestapa v Písku, od začátku května 1939 do osvobození působil v Klatovech. Uvádí, že rozhodoval o každém předání odsouzených stannému soudu, o každém propuštění i zatčení, rozhodoval o poslání osob do koncentračních táborů. Za jeho působení v Klatovech zatklo gestapo v jihozápadních Čechách celkem 3 260 osob, nepočítaje v to židy a rodinné příslušníky emigrantů. Dlouhá řada jmen popravených svědčí o nenávisti obžalovaného k Čechům a především ke komunistům. Jeho „Zásluhou“ byla např. popravena celá rodina Viktorova z Věšina na Rožmitálsku, manželé Josef a Božena, osmnáctiletá dcera Marie a dokonce i patnáctiletý syn Jiří za pomoc poskytovanou parašutistům.

Za jeho úřadování bylo vykonáno 73 poprav v Lubském lese v době heydrichiády. Z celkového počtu zatčených se jich 834 nevrátilo, byli buď popraveni, nebo zemřeli v koncentračních táborech nebo ve věznicích.

V době heydrichiády s mimořádnou horlivostí rozhodoval, jaký návrh má učinit podřízený referent, dokonce žádal, aby poprava byla vykonána v určitý den, poukazuje na to, že ten den je vhodný pro spalování mrtvol v krematoriu. V případě Kamily Barthové ze Sušice bylo v návrhu uvedeno, že jmenovaná vinu popírá a že jediná svědkyně Roza Hošťálková činí nevěrohodný dojem. Obžalovaný Winkelhofer tehdy mohl proto zastavit

soudní řízení, což neučinil, ale ve zprávě uvedl prosbu, aby k popravě došlo z důvodů kremačních v pondělí nebo ve čtvrtek. V případě Karla Ciňka, Oty Škody a Františka Fictuma uvedl v dálnopise, že se žádá o nařízení exekuce na týž den, pro spalování příhodný a že se na týž den počítá ještě se třemi popravami. Tedy šéf gestapa počítal s popravami ještě před odsouzením.

Kromě Winkelhofera se zvláštní brutalitou a krutostí vyznačovali dále Kilián Ruprecht a Adolf Jarolím.

Kilián Ruprecht se narodil 14. prosince 1914 v Mnichově ve staré policejní rodině. Už jako mladíček se přihlásil ke gestapu. Za okupace ČSR působil Ruprecht krátký čas v Písku, pak byl přeložen do Klatov. Stal se vedoucím referátu IV 1a, kam patřilo odhalování a likvidace levicových odbojových skupin, zakázaný poslech zahraničního rozhlasu a podobná protifašistická činnost.

Kilián Ruprecht byl — tak jako mnozí nacisté — sadista. Své oběti bil drátěným kabelem do krvava, až některým v ranách zůstaly úlomky drátu, svazoval je do kozelce, poléval je studenou vodou, vsazoval je do bunkru, kde je nechával několik dní o hladu a žízni. Rád používal při výslechu psů, které štval proti vyšetřovaným. Při zatýkání s oblibou střílel, přičemž několik obětí těžce zmrzačil, některé zastřelil. Sám má na svědomí přímo nebo nepřímo zaviněnou a dokázanou smrt 128 českých vlastenců. Stovkám dalších připravil pobyt ve věznicích a koncentračních táborech.

O gestapáku Jarolímovi se v obžalovacím spise uvádí, že chodil po chodbě věznice v bačkorách, aby mohl vězně přistihnout při mluvení a zakázaném dorozumívání a trýznit je. Počínal si hrubě i vůči starým vězňům a vůči nemocným. Týral zbytečně i ty, kteří byli odsouzeni k smrti.

Tento stručný popis charakteru a činnosti uvedených gestapáků je snad dostatečným svědectvím o hrůzovládě a zvěrstvech klatovských gestapáků a o utrpení těch, kteří se jim dostali do rukou.

Bylo proto spravedlivé, že je po osvobození stihl zasloužený trest za spáchané zločiny na občanech našeho národa.

Lidovým soudem v Klatovech byli odsouzeni k trestu smrti

a popraveni: Heinrich Winkelhofer, Franz Schamberger, Josef Kvapil, Josef Spaniol, Adolf Jarolim, Franz Bina, Franz Wotawa, Ervin Janisch, Richard Lindner a MUDr. Hans Schrems — lékař gestapa. Z ostatních gestapáků, pokud byli dopadeni a postaveni před soud, byli odsouzeni čtyři k doživotí a dalším třem vyměřeny tresty od 18 měsíců do dvaceti let žaláře. Gestapák Friedl, který se pokusil o útěk, byl zastřelen na Sušicku, Scholtyszek zemřel ve vazbě v Písku v roce 1945. Několik zločinců z osádky klatovského gestapa uniklo a dosud uniká spravedlivému trestu. Patří k nim i masový vrah Kilián Ruprecht, který žije v NSR.

Zasloužené odplaty se dočkali po osvobození i někteří zrádci z řad občanů klatovského okresu. V letech 1945—1946 byli lidovým soudem v Klatovech odsouzeni k trestu smrti a popraveni pro udavačství spolupracovníci gestapa Rosa Hošťálková ze Sušice, Anna Oberhelová z Plánice, Matěj Decker z Kouta na Šumavě, Rudolf Petřík, německý renegát Jiří Heintschel z Jiříčné a okresní velitel protektorátního četnictva v Klatovech Josef Pravda. Během vyšetřování zemřeli ve vězení z neznámých příčin dva udavači — Heinz Weltig a Max Altman. Tak skončilo kdysi mocné klatovské gestapo a jeho přísluhovači.